

Yrityskaupan hyväksyminen: Sweco AB / NRC Holding Design Oy

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV") on 4.9.2019 ilmoitettu kilpailulain 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu järjestely, jossa Sweco AB hankkii yksinomaisten määräysvallan NRC Holding Design Oy:ssä.

1 Yrityskaupan osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

Sweco AB ("Sweco" tai "ilmoittaja") on rakennusalan tutkimus-, suunnittelu- ja konsultointitoiminnan toimialalla toimiva ruotsalainen pörssiyhtiö ja Sweco-konsernin emoyhtiö. Sweco-konsernin pääasiallinen toiminta-alue on Pohjois-Eurooppa.

Ilmoitetun kaupan kohteena on **NRC Holding Design Oy** ("NRC Holding Design" tai "kohde"). NRC Holding Design perustetaan ilmoitettua yrityskauppaa edeltävän NRC Holding Finland Oy:n kokonaisjakautumisen täytäntöönpanon yhteydessä. NRC Holding Designin omistukseen siirtyy perustettava yhtiö nimeltä *NRC Infracpro Oy* ("NRC Infracpro"), jolle puolestaan siirretään NRC Group Finland Oy:n osittaisjakaantumisin yhtiön konsultointi- ja suunnitteluliiketoiminta sekä olemassa olevat suomalainen NRC Arcus Oy ja ruotsalainen Nordic Infracpro Ab.

NRC Holding Design ja sen tytäryhtiöt ovat rakennejärjestelyiden täytäntöönpanon jälkeen ja ennen ilmoitetun kaupan suunniteltua täytäntöönpanoa osa norjalaista *NRC Group* -konsernia. Konserni toimii laaja-alaisesti infrastruktuurialalla ja sen toiminta-alue on Norja, Suomi ja Ruotsi.

Kohde tulee pääosin toimimaan raideliikenteen teknisen konsultoinnin ja suunnittelun alalla. Kohde tarjoaa myös vähäisissä määrin muuhun liikenneinfrastruktuuriin liittyvää teknistä konsultointia ja suunnittelupalveluita. Kohteen toiminta-alue on Suomi ja Ruotsi.

2 Ilmoittajan arvio relevanteista markkinoista

Ilmoittajan mukaan ilmoitetun yrityskaupan kannalta relevantit tuote- eli palvelumarkkinat ovat *liikenneinfrastruktuurin teknisen konsultoinnin ja suunnittelun markkinat*, jotka voidaan jakaa edelleen seuraaviin alamarkkinoihin¹:

¹ Ilmoittaja on todennut, että mahdollisten relevanttien markkinoiden, ja etenkin kapeimpien alasegmenttien, osalta voi joissakin tapauksissa olla haastavaa tehdä täysin selviä rajanvetoja esim. raidesuunnittelun sekä tie- ja katusuunnittelun välille. Ilmoittajan mukaan samantyyppistä tietotaitoa tai kompetenssia tarvitaan esim. kevyen raideliikenteen (raitiovaunuliikenne) suunnittelussa kaupunkieihin, joissa on otettava huomioon myös kaupungin katusuunnittelu ja nämä kaksi luonnollisesti kohtaavat kaupunkiliikenteessä.

- a) *raideliikenteen tekninen konsultointi ja suunnittelu* (ml. kevyt raideliikenne, raitiovaunuliikenne ja metrot);
- b) teiden ja katujen tekninen konsultointi ja suunnittelu; ja
- c) muu liikenneinfrastruktuurin tekninen konsultointi ja suunnittelu (lentokentät, vesiväylät, logistiikka-alueet, jne.)²

Ilmoittaja on katsonut kuhunkin markkinaan kuuluvaksi kunkin liikennetyypin mukaisesti tarvittavat suunnittelutehtävät kuten silta-, maisema- ja geosuunnittelu.

Ilmoittajan mukaan liikenneinfrastruktuurin teknisen konsultoinnin ja suunnittelun markkinat sekä niiden alamarkkinat ovat kansalliset.

KKV on edellä esitetyn perusteella tarkastellut yrityskaupan mahdollisia vaikutuksia liikenneinfrastruktuurin konsultoinnin ja suunnittelun markkinoilla sekä sen edellä mainituilla alamarkkinoilla. Markkinamäärittely on kuitenkin voitu jättää avoimeksi, koska jäljempänä ilmenevin perustein kyseessä olevan yrityskaupan ei ole katsottu estävän kilpailua olennaisesti Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.

Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolilla on horisontaalisia päällekkäisyyksiä liikenneinfrastruktuurin teknisen konsultoinnin ja suunnittelun ylämarkkinalla seuraavasti:

Taulukko 1: Ilmoittajan arvio liikenneinfrastruktuurin teknisen konsultoinnin ja suunnittelun markkinoiden koosta ja osapuolten markkinaosuuksista markkinoilla.³

Vuosi	Markkinoiden koko (1000 €)	Swecon markkinaosuus %	Kohteen markkinaosuus %
2016	[260 000–310 000]	0 %	[10–20] %
2017	[270 000–320 000]	[0–5] %	[10–20] %
2018	[300 000–350 000]	[0–5] %	[10–20] %

² Ilmoittajan mukaan käsillä olevan yrityskaupan osalta läheisinä markkinoita voidaan pitää *raiderakennuttamisen markkinoita* sekä *teiden ja katujen rakennuttamisen markkinoita*. Ilmoittajan mukaan rakennuttamispalvelut eroavat huomattavasti em. konsultointi- ja suunnittelupalveluista, eikä niihin liity varsinaista suunnittelutoimintaa. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolista ainoastaan Sweco toimii em. markkinoilla.

³ Taulukossa annetut tiedot perustuvat ilmoittajan mukaan liikenneinfrastruktuurin teknisen konsultoinnin ja suunnittelun markkinoiden sekä alamarkkinoiden osalta SKOL:n tilastojen perusteella tehtyihin päätelmiin. Arviossa on käytetty hyväksi myös kolmannen osapuolen tekemää markkina-analyysiä. Swecon ja kohteen markkinaosuustiedot perustuvat yhtiöiden myyntitietoihin, jotka puolestaan perustuvat niiden talousohjausjärjestelmien toteutuneisiin tietoihin.

Ilmoittajan arvion mukaan keskeisimmät kilpailijat liikenneinfrastruktuurin konsultoinnin ja suunnittelun ylämarkkinoilla ovat Ramboll, Pöyry, Sitowise, FCG, A-Insinöörit ja Destia.⁴

Swecolla ei ole ollut toimintaa raideliikenteen teknisen konsultoinnin ja suunnittelun markkinalla (a-alamarkkina), joka on puolestaan kohteen päätoiminta-alue.⁵ Ilmoittaja arvioi, että kohteen lisäksi suurimmat markkinatoimijat raideliikenteen teknisen konsultoinnin ja suunnittelun alamarkkinoilla ovat Ramboll, Sitowise, Pöyry, WSP ja Proxion.⁶

Molemmat yrityskaupan osapuolista tarjoavat palveluitaan teiden ja katujen teknisen konsultoinnin markkinalla (b-alamarkkina), mutta osapuolten markkinaosuudet ovat ko. alamarkkinalla hyvin rajalliset.⁷ Ilmoittaja arvioi, että teiden ja katujen teknisen konsultoinnin ja suunnittelun alamarkkinoilla merkittävimmät kilpailijat ovat Ramboll, Sitowise, FCG, WSP, Pöyry ja Destia.⁸

Ilmoittajan mukaan Sweco ei lainkaan toimi muun liikenneinfrastruktuurin teknisen konsultoinnin ja suunnittelun markkinalla (c-alamarkkina) ja kohde ei varsinaisesti tai aktiivisesti toimi kyseisellä alamarkkinalla.⁹

3 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

Ilmoittajan mukaan suunniteltu yrityskauppa ei estä tehokasta kilpailua millään mahdollisilla relevanteilla markkinoilla Suomessa, vaan se voi jopa lisätä kilpailua etenkin suurimpien toimijoiden välillä. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolilla on edellä kuvatulla tavalla hyvin rajallisia horisontaalisia päällekkäisyyksiä relevanteilla markkinoilla. Ilmoittaja arvioi osapuolten osaamista (kompetensseja) toisistaan erilaisiksi, mutta samalla toisiaan täydentäviksi. Ilmoittaja katsoo, että yrityskaupan seurauksena liikenneinfrastruktuurin teknistä konsultointi- ja suunnittelupalveluita tarjoavien toimijoiden määrä ei muutu, vaikka kohde vaihtaa omistajaa. Ilmoittaja arvioi markkinoita erittäin kilpailluksi ja eri kokoisia toimijoita on ilmoittajan mukaan paljon. Ilmoittajan mukaan julkisella sektorilla on erittäin merkittävä asema asiakkaana ja asiakaskunta on hyvin keskittynyt.¹⁰

⁴ Arvio perustuu SKOL:n liikevaihtotilastoihin (pl. Destia, joka ei ole SKOL:n jäsen) vuosilta 2016, 2017 ja 2018 sekä ilmoittajan parhaaseen arvioon.

⁵ Ilmoittaja arvioi, että kohteen markkinaosuus viimeisen kolmen vuoden aikana on ollut noin [30–40] %.

⁶ Perustuu ilmoittajan arvioon merkittävimmistä toimijoista ko. alamarkkinalla.

⁷ Ilmoittaja arvioi, että Swecon markkinaosuus on ollut viimeisen kolmen vuoden aikana enintään noin [5–10] % vuonna 2018. Kohteen markkinaosuus ko. alamarkkinalla viimeisen kolmen vuoden aikana on ollut [0–5] %.

⁸ Arvio perustuu SKOL:n liikevaihtotilastoihin (pl. Destia, joka ei ole SKOL:n jäsen) vuosilta 2016, 2017 ja 2018 sekä ilmoittajan parhaaseen arvioon.

⁹ Kohteen markkinaosuus ko. alamarkkinalla on noin [0–5] % viimeisen kolmen vuoden aikana.

¹⁰ Väylävirasto ja alueelliset ELY-keskukset ko. markkinoiden pääasiakkaita. Julkisen sektorin toimijoiden lisäksi suuret yksityiset yritykset hankkivat jonkin verran teknisiä konsultointipalveluja, vaikkakin ilmoittajan mukaan yksityisen sektorin hankkeet ovat harvinaisempia.

Viraston markkinaselvityksessä ei ole ilmennyt, että yrityskaupalla olisi haitallisia vaikutuksia. Virastolle on kuitenkin tuotu esiin julkisissa tarjouskilpailuissa mahdollisesti sovellettavaan tarjoajan poissulkuperusteeseen liittyvä seikka.

Yrityskaupan täytäntöönpanon jälkeen ilmoittajan palveluvalikoimaan kuuluvat sekä rakennuttajapalvelut että liikenneinfrastruktuurin tekninen konsultointi ja suunnittelu. Hankintayksikön harkintavallasta riippuen on mahdollista, että tarjoajien tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi hankintayksikkö voi joutua sulkemaan kohteen pois sellaisista konsultoinnin ja suunnittelun tarjouskilpailuista, joiden valmisteluun ilmoittaja on osallistunut rakennuttajan roolissa. Hankintayksikön harkintavallasta ja hankinnan erityispiirteistä riippuen yksittäisissä tarjouskilpailuissa voi olla siis yksi tarjoaja vähemmän. Ilmoittaja pitää poissulkuperusteen soveltamisen arviointia yrityskauppavallonnasta erillisenä asiana ja ilmoittaja korostaa poissulkuperusteen soveltamisen olevan riippuvaista hankintayksikkökohtaisesta harkintavallasta, hankinnan erityispiirteistä ja hankintayksiköiden sisäisistä hankintaohjeista. Viraston arvion mukaan kohteen mahdollisella poissulkemisella tarjouskilpailuista ei ole merkittäviä yrityskaupasta seuraavia markkinavaikutuksia, sillä poissulkuperusteen soveltaminen on riippuvaista hankintayksikön harkintavallasta, kohteen mahdollinen poissulkeutuminen koskee ainoastaan tiettyjä yksittäistapauksia ja kohteen lisäksi markkinoille jää joka tapauksessa useita muita yhtiöitä, jotka kykenevät antamaan tarjouksen kyseisiä palveluita koskevissa tarjouskilpailuissa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi, että ilmoitettu yrityskauppa ei estä kilpailua olennaisesti Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla kilpailulain (948/2011) 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

4 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Sweco AB hankkii määräysvallan NRC Holding Design Oy:ssä.

5 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

6 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

7 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa asiantuntija Eero Hämäläinen, puhelin 029 505 3033, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja Timo Mattila

Asiantuntija Eero Hämäläinen